

5.5.2020

VN/13670/2019

Kansallisen perus- ja ihmisoikeustoimintaohjelman valmistelu: kutsu sidosryhmien verkkokuulemiseen

(På svenska se nedan)

Hyvä vastaanottaja,

oikeusministeriössä on valmisteilla Suomen kolmas kansallinen **perus- ja ihmisoikeustoimintaohjelma vuosille 2020-2023**. Toimintaohjelmassa kehitetään perus- ja ihmisoikeuksien seurantajärjestelmä, joka perustuu mitattavissa oleviin, määrällisiin ja laadullisiin perus- ja ihmisoikeusindikaattoreihin. Kehitettävät indikaattorit tukevat tietoon perustuvaa päätöksentekoa sekä perus- ja ihmisoikeusvaikutusten arviointia. Tarkoituksena on, että näillä indikaattoreilla eli mittareilla voitaisiin seurata perus- ja ihmisoikeuksien toteutumista sekä lyhyellä että pitkällä aikavälillä. Tämä edellyttää, että indikaattorit perustuvat säännöllisesti päivitettäviin tietoihin.

Kansallista perus- ja ihmisoikeustoimintaohjelmaa valmisteleva oikeusministeriön asettama asiantuntijatyöryhmä kutsuu sidosryhmät vastaamaan verkkokyselyyn ja kertomaan näkemyksensä toimintaohjelman toteuttamisesta sekä seurantajärjestelmän mahdollisista indikaattoreista.

Elämänaaluejaotteluun perustuva indikaattorikehikko

Asiantuntijaryhmä esittää, että indikaattorikehikko tullaan rakentamaan kokonaisvaltaisen elämänaaluemallin pohjalle (**LIITE 1**). Elämänaaluemalli perustuu vuosien 2012-2013 ensimmäisessä perus- ja ihmisoikeustoimintaohjelmassa käytetylle elämänaaluemallille ja perustuslain 2 luvussa turvatuille oikeuksille. Lisäksi elämänaaluemallin on tarkoitus kattaa myös Suomen kansainväliset ihmisoikeusvelvoitteet, vaikka niitä ei ole tällä hetkellä taulukossa lueteltu erikseen. Varsinaiset indikaattorit tultaisiin rakentamaan elämänaaluemallin pohjalta.

Elämänaaluemallin tavoitteena on perus- ja ihmisoikeuksien kokonaisvaltainen tarkastelu. Julkisen vallan velvollisuus turvata perus- ja ihmisoikeuksien toteutuminen (PL 22§) sekä yhdenvertaisuus ja sukupuolten tasa-arvo (PL 6§) kulkisivat elämänaaluemallin ja myöhemmän indikaattorikehikon läpileikkaavina teemoina.

Postiosoite

Postadress

Oikeusministeriö
PL 25
FI-00023 Valtioneuvosto
Finland

Käyntiosoite

Besöksadress

Eteläesplanadi 10
00130 Helsinki
Finland

Puhelin

Telefon

0295 16001
Internat.
+358 295 16001

Faksi

Fax

09 160 67730
Internat.
+358 9 160 67730

S-posti, internet

E-post, internet

oikeusministerio@om.fi
www.oikeusministerio.fi
www.justitieministeriet.fi

Sidosryhmien kuuleminen

Toimintaohjelmaan valittavat indikaattorit kehitetään Suomen perus- ja ihmisoikeustilanteesta tehdyn tilannearvion ja sidosryhmäkonsultaatioiden pohjalta. Korona-tilanteesta johtuen kohdennettu sidosryhmäkuuleminen toteutetaan keväällä 2020 kirjallisesti verkkokyselyn muodossa. Alustavasti kuulemisia on suunniteltu jatkettavan valmistelun seuraavissa vaiheissa syksyllä 2020 muun muassa työpajojen muodossa. Tulevien kuulemisten muoto varmistuu lähempänä niiden suunniteltua ajankohtaa.

Verkkokyselyn tarkoituksena on saada tietoa sidosryhmien näkemyksistä alustavasta elämäntilanteesta sekä ehdotuksia elämäntilanteiden alle sijoitettavista oikeuksien toteutumista mittaavista indikaattoreista ja indikaattoreiden tietolähteistä. Kehitettävän järjestelmän kestävyys takaamiseksi indikaattorikehikko on pitkälti riippuvainen jo olemassa olevasta tilasto- ja muusta tiedosta. Erityisen arvokkaana pidämme siten olemassa olevien potentiaalisten indikaattorien ja niiden tietopohjan esiintuomista.

Pääsette vastaamaan kyselyyn [tästä](#). Kysely on auki 31.5. saakka.

Tietoa toimintaohjelman valmistelusta löytyy oikeusministeriön verkkosivuilta, <https://oikeusministerio.fi/hanke?tunnus=OM025:00/2020>. Lisätietoja antaa tarvittaessa suunnittelija Valpuri Tarkka, valpuri.tarkka@om.fi, puh. 0295150120.

Samanaikaisesti toimintaohjelmahankkeen kanssa valmistellaan parhaillaan valtioneuvoston ihmisoikeusselontekoa ulkoministeriön johdolla. Ihmisoikeusselonteko tulee tarkastelemaan perus- ja ihmisoikeuksien kansainvälisessä ja kotimaisessa toimintaympäristössä tapahtuneita muutoksia sekä linjaamaan tapoja, joilla Suomi voi vaikuttaa 2020-luvun kehitykseen. Selonteon aihepiirejä ja valmistelua käsitellään valtioneuvoston perus- ja ihmisoikeusyhteyshenkilöiden verkostossa.

Kiitos, että vastaatte kyselyyn!

Ystävällisin terveisin

Kaisa Tiusanen

Kehittämisenneuvos

Perus- ja ihmisoikeustoimintaohjelman asiantuntijatyöryhmän puheenjohtaja
Oikeusministeriö

VN/13670/2019

Intressegrupper hörs genom en webbenkät om beredningen av den nationella handlingsplanen om grundläggande och mänskliga rättigheter

Bästa mottagare,

Vid justitieministeriet bereds Finlands tredje **handlingsplan för grundläggande och mänskliga rättigheter för 2020-2023**. Man ska utveckla ett uppföljningssystem som baserar sig på mätbara, kvantitativa och kvalitativa indikatorer för grundläggande och mänskliga rättigheter. Indikatorerna ska främja det kunskapsbaserade beslutsfattandet i ärenden som gäller grundläggande och mänskliga rättigheter samt bedömningarna av konsekvenserna för grundläggande och mänskliga rättigheter. Avsikten är att dessa indikatorer d.v.s. mätare ska användas för att följa upp hur de grundläggande och mänskliga rättigheterna genomförs på lång och på kort sikt. Detta förutsätter att indikatorerna baserar sig på uppgifter som uppdateras regelbundet.

Den arbetsgrupp med sakkunniga som har tillsatts av justitieministeriet för beredningen av den nationella handlingsplanen vill höra intressegrupperna genom en webbenkät så att intressegrupperna kan framföra sina åsikter om handlingsplanens genomförande och potentiella indikatorer.

Indikatorer som baserar sig på livsområden

Arbetsgruppen föreslår att man ska skapa en helhet av indikatorer utifrån en helhetsmässig livsområdesmodell (**BILAGA 1**). Livsområdesmodellen baserar sig på den livsområdesmodell som användes i den första handlingsplanen för grundläggande och mänskliga rättigheter för 2012-2013 och på de rättigheter som garanteras i 2 kap. i grundlagen. Modellen har som syfte att dessutom innefatta Finlands internationella förpliktelser i fråga om mänskliga rättigheter, trots att dessa inte nu är med i förteckningen i tabellen. Livsområdesmodellen skulle utgöra grunden vid utarbetandet av de egentliga indikatorerna.

Syftet med livsområdesmodellen är att kunna granska de grundläggande och mänskliga rättigheterna som helhet. De övergripande temana i livsområdesmodellen och den helhet av indikatorer som utvecklats utgörs av det allmänna skyldighet att se till att de grundläggande fri- och rättigheterna och de mänskliga rättigheterna tillgodoses (22 § i grundlagen) samt jämlikhet och jämställdhet (6 § i grundlagen).

Samråd med intressegrupper

Utvecklandet av de indikatorer som väljs ut för handlingsplanen ska ske på basis av en lägesbedömning av de grundläggande och mänskliga rättigheterna i Finland och genom samråd med intressegrupper. På grund av coronaläget genomförs samrådet med intressegrupper under våren 2020 skriftligen genom en webbenkät. Under de följande beredningsfaser som infaller hösten 2020 planerar man att fortsätta hålla samråd med intressegrupperna bland annat genom workshoppar. Formerna för samråden kommer dock att bestämmas senare, närmare de planerade datumen för samråden.

Syftet med webbenkäten är att kartlägga intressegruppernas åsikter om den preliminära livsområdesindelningen samt att få deras förslag om de indikatorer som ska mäta genomförandet av rättigheterna och som ska kategoriseras enligt livsområden och om vilka informationskällor som ska användas vid utarbetandet av indikatorerna. Genom att använda sådan statistik och annan data som redan finns kan man garantera att det system som utvecklas blir hållbart. Särskilt värdefullt är det således att få information om potentiella befintliga indikatorer och det kunskapsunderlag som de kan ge.

Webbenkäten finns [här](#). Det går att svara på enkäten till och med den 31 maj 2020.

Information om beredningen av handlingsplanen finns på justitieministeriets webbplats <https://oikeusministerio.fi/sv/projekt?tunnus=OM025:00/2020>. Vid behov ges ytterligare information av planerare Valpuri Tarkka, valpuri.tarkka@om.fi, tfn 0295150120.

Vid sidan av arbetet med handlingsplanen genomför också statsrådet en redogörelse om de mänskliga rättigheterna under ledning av utrikesministeriet. I redogörelsen om de mänskliga rättigheterna behandlar man de förändringar som har skett i de grundläggande och mänskliga rättigheterna i internationella och nationella verksamhetsmiljöer och fastställer riktlinjer för hur Finland kan påverka utvecklingen under 2020-talet. Redogörelsens teman och beredning ska behandlas i statsrådets nätverk för kontaktpersoner för grundläggande och mänskliga rättigheter.

Tack för att du svarar på enkäten!

Med vänlig hälsning,

Kaisa Tiusanen

Utvecklingsråd

Ordförande för arbetsgruppen för handlingsplanen för grundläggande och mänskliga rättigheter
Justitieministeriet